

ROMÂNIA
TRIBUNALUL (...) SECȚIA A IV-A CIVILĂ

DOSAR NR. (...)

ÎN C H E I E R E
ȘEDINȚA PUBLICĂ DIN (...)
TRIBUNALUL CONSTITUIT DIN:
PREȘEDINTE: (...)
JUDECĂTOR: (...)
GREFIER: (...)

Pe rol se află soluționarea apelului formulat de apelanta-reclamantă (...), împotriva sentinței civile nr. (...) pronunțată de Judecătoria (...) în dosarul nr. (...), în contradictoriu cu intimatul-pârât (...), cauza având ca obiect – pretenții.

La apelul nominal făcut în ședința publică se prezintă apelanta-reclamantă personal și asistată prin apărători (...), cu împuternicire avocațială la fila 3 din dosar și (...), care depune împuternicire avocațială la dosar, lipsind intimatul.

Procedura de citare a fost legal îndeplinită.

S-a făcut referatul cauzei de către grefierul de ședință, care învederează obiectul cauzei, stadiul procesual și modalitatea îndeplinirii procedurii de citare, după care;

Tribunalul acordă cuvântul asupra necesității sesizării Înaltei Curți de Casație și Justiție, în baza art. 519-520 C.p.c. cu privire la problema de drept dedusă judecătii, în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile.

Tribunalul propune ca sesizarea să aibă următorul conținut : „*Pot constitui dispozițiile art. 453 alin. 1 C.p.c. raportat la art. 276 alin. 6 C.p.p. temei legal de acordare a cheltuielilor de judecată (onorariu de avocat și alte cheltuieli) de la Statul Român prin MFP, în calitate de garant al îndeplinirii justiției în situația în care aceste cheltuieli sunt solicitate de către o persoană care a fost achitată prin hotărâre definitivă pentru săvârșirea unei infracțiuni pe motivul de achitare prevăzut de art. 16 lit. a C.p.c. (fapta nu există) ?*”

Doamna avocat (...) apreciază că se impune sesizarea ÎCCJ, apreciind că în conformitate cu 519 C.p.c. sunt îndeplinite condițiile sesizării ÎCCJ, fiind o chestiune nereglementată din punct de vedere juridic, nefiind reglementat de nicio normă de drept dacă Statul Român poate fi obligat la plata cheltuielilor de judecată și atât, în măsura în care se pronunță o măsură de achitare. Pornim de la art. 276 C.p.p. întrucât acestea au fost dispozițiile inițiale în conformitate cu care se stabilesc condițiile de acordare a cheltuielilor de judecată. La alin. 6 al art. 276 C.p.c. se stabilește obligația de restituire fără a se menționa care ar fi celelalte cazuri avute în vedere. Însă, printr-o interpretare logică, celelalte cazuri ar putea fi și cazurile de achitare în care nu a existat o parte civilă. Având în vedere că nu e vorba despre un caz reglementat de Codul de procedură civilă. Se arată că la introducerea acțiunii a pornit de la art. 2 C.p.c. după care a trecut la dispozițiile care reglementează cheltuielile de judecată în civil. Acesta a fost raționamentul iar întrebarea preliminară ar trebui să fie dacă se aplică art. 453 C.p.c. în situația în care avem o soluție de achitare, respectiv dacă se pot acorda de către Statul Român cheltuieli de judecată plecând de la art. 276 C.p.p. cu aplicarea art. 2 C.p.c. și aplicarea art. 453 C.p.c.

Domnul avocat (...) solicită să se solicite ÎCCJ să se stabilească dacă statul e sau nu parte din punctul de vedere al legii civile în procesele penale, respectiv să se interpreteze art. 276 al. 6 C.p.p. care sunt celelalte cazuri avute în vedere. În opinia sa apelanta se află în celelalte cazuri în care nici inculpatul nu ar putea fi obligat la cheltuieli de judecată.

TRIBUNALUL

Asupra oportunității sesizării Înaltei Curți de Casație și Justiție, în temeiul art. 519 și urm. C.proc.civ., reține că aceasta este justificată în cauză și privește următoarea întrebare:

„Pot constitui dispozițiile art. 453 alin. 1 C.p.c. raportat la art. 276 alin. 6 C.p.p. temei legal de acordare a cheltuielilor de judecată (onorariu de avocat și alte cheltuieli) de la Statul Român prin MFP, în calitate de garant al îndeplinirii justiției în situația în care aceste cheltuieli

sunt solicitate de către o persoană care a fost achitată prin hotărâre definitivă pentru săvârșirea unei infracțiuni pe motivul de achitare prevăzut de art. 16 lit. a C.p.c. (fapta nu există) ?”

I. Situația de fapt

Prin cererea înregistrată pe rolul (...) la data de (...) sub nr. (...) reclamanta (...), în contradictoriu cu pârâtul (...), a solicitat instanței ca prin hotărârea ce o va pronunța să dispună obligarea pârâtului la plata sumei de 58.563,16 lei reprezentând cheltuieli de judecată (onorariu avocat, cheltuieli de transport, respectiv combustibil, tarif utilizare poduri, vinietă, parcare) efectuate de reclamanta în cauza în care a fost cercetată pentru săvârșirea unor infracțiuni de corupție de către Direcția Națională Anticorupție - Structura centrală, cauză în care s-a dispus trimiterea sa în judecată și în care a fost achitată de către Tribunalul Ilfov în dosarul nr. (...) prin sentința penală nr. (...), menținută prin decizia nr. (...) pronunțată de către (...). Totodată a solicitat obligarea pârâtului la plata cheltuielilor de judecată ocazionate de prezentul proces.

Prin Sentința penală nr. (...) pronunțată de (...) s-a dispus, în baza art. 16 art. 1 lit. a) C.p.p., achitarea reclamantei (...) pentru săvârșirea infracțiunii de luare de mită prev. de art. 254 al. 1 C.p. din 1969 rap. la art. 6 din Legea 78/2000 cu aplicarea art. 5 C.p. și pentru săvârșirea infracțiunii de folosire, în orice mod, direct sau indirect, de informații ce nu sunt destinate publicității prev. de art. 12 lit. b din Legea 78/2000 cu aplicarea art. 5 (f. 33).

Prin Decizia penală nr. (...) pronunțată de (...) s-a respins ca nefondat apelul formulat de Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție - Direcția Națională Anticorupție împotriva soluției pronunțate în privința reclamantei prin Sentința penală (...).

Mai reține instanța că rechizitoriul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție - Direcția Națională Anticorupție nr. (...), prin care s-a dispus trimiterea reclamantei în judecată, a fost inițial înregistrat pe rolul (...), dar prin Sentința penală nr. (...) s-a dispus disjungerea cauzei în ceea ce o privește pe reclamanta (...) și formarea dosarului cu nr. (...), dosar în care, așa cum anterior s-a reținut, reclamanta a fost definitiv achitată.

În cadrul acestui proces penal reclamanta a suportat o serie de cheltuieli, constând în onorariu de avocat și cheltuieli de transport (f. 62-115, sume pe care le solicită în prezentul litigiu cu titlu de cheltuieli de judecată efectuate în procesul penal).

II. Soluția primei instanțe și motivarea acesteia.

Prin sentința civilă nr. (...) pronunțată de Judecătoria (...) s-a respins ca neîntemeiată cererea.

Pentru a hotărî astfel, instanța de fond a reținut, în esență, faptul că nici (...) și nici (...) (ca reprezentant al Statului Roman) nu au avut calitatea de parte în procesul penal în discuție, părți în procesul penal fiind, conform art. 32 alin. 2 Cod procedură penală, doar inculpatul, partea civilă și partea responsabilă civilmente, context în care se reține că **Statul Român nu ar putea fi obligat la plata cheltuielilor efectuate de reclamantă în procesul penal prin aplicarea dispozițiilor procesuale referitoare la rambursarea cheltuielilor de judecată.**

Pârâtul (...) nu poate fi obligat la plata cheltuielilor de judecată nici din perspectiva dreptului comun al răspunderii civile delictuale. În acest sens, se notează că pentru atragerea răspunderii civile delictuale a pârâtului (...) pentru fapta proprie se cer a fi îndeplinite cumulativ patru condiții, anume *fapta ilicită* a pârâtului, existența unui *prejudiciu* cauzat reclamantului prin fapta ilicită, *legătura de cauzalitate* între fapta ilicită și prejudiciu și *vinovăția* pârâtului în săvârșirea faptei ilicite, iar în speță în mod cert nu este îndeplinită prima condiție, aceea a existenței unei fapte proprii a (...), cu caracter ilicit, respectiv o faptă contrară legilor imperative și bunelor moravuri, având ca efect încălcarea sau atingerea drepturilor subiective ale reclamantei.

Nici răspunderea civilă delictuală obiectivă a pârâtului (...) nu poate fi reținută, întrucât pentru ca aceasta să-și găsească aplicarea ar fi necesar ca (...) să aibă calitatea de comitent al magistraților procurori iar între pârât și procurori nu există un raport de prepușenie, pârâtul nefiind ținut să răspundă pentru modul de exercitare a atribuțiilor profesionale de către procurori în baza principiilor răspunderii civile delictuale, ci doar în cazurile expres prevăzute de lege.

În continuare, instanța reține că art. 52 alin 3 din Constituția României stabilește răspunderea patrimonială a statului pentru prejudiciile cauzate prin erori judiciare, aceeași prevedere fiind preluată și de art. 96 alin. 1 din Legea 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor. Din interpretarea *a contrario* a textului art. 52 alin 3 din Constituția României,

precum și din cea sistematică a tezelor defipte de art. 52 din Constituție, în integralitatea sa, instanța reține că, în cazul unor pretinse vătămări cauzate de autoritățile menționate în titlul III, capitolul VI din Constituție, statul nu poate fi tras la răspundere decât în cazul vătămarilor cauzate prin erori judiciare. Așadar, în conformitate cu dreptul național, Statul Român răspunde pentru prejudiciile cauzate unui inculpat într-un proces penal doar în temeiul și în condițiile reglementării speciale referitoare la răspunderea pentru erorile judiciare, iar nu în temeiul normelor generale de drept civil privind răspunderea delictuală.

Or, contrar susținerilor nefondate ale reclamantei, vătămarea invocată în cauză, constând în generarea unor costuri în sarcina reclamantei, nu se subsumează noțiunii de „eroare judiciară”, noțiune a cărui conținut rezultă din interpretarea coroborată a art. 96 alin. 3 și alin. 4 din Legea 303/2004 și art. 538 și 539 Cod de procedură penală.

Prin urmare, se concluzionează că în dreptul intern nu există niciun temei pentru a antrena răspunderea pârâtului pentru fapta reclamantă și pretins cauzatoare de prejudicii.

III. Dispozițiile de drept intern care fac obiectul sesizării

În drept, conform art. 276 alin. 5 și 6 Cod procedură penală, *în caz de achitare, persoana vătămată sau partea civilă este obligată să plătească inculpatului și, după caz, părții responsabile civilmente cheltuielile judiciare făcute de aceștia, în măsura în care au fost provocate de persoana vătămată sau de partea civilă iar în toate celelalte cazuri (care nu sunt reglementate de legea procesual penală - s.n.) instanța stabilește obligația de restituire potrivit legii civile.*

Potrivit art. 453 alin.1 C.pr.cv. *partea care pierde procesul va fi obligată, cererea părții care a câștigat, să îi plătească acesteia cheltuieli de judecată.*

IV. Motivele care stau la baza sesizării Înaltei Curți de Casație și Justiție. Opinia instanței.

Principalul element care stă la baza sesizării este reprezentat de noutatea problemei de drept și de faptul că legea nu reglementează în mod expres și explicit situația juridică dedusă judecății.

În ceea ce privește opinia instanței de trimitere, completul de față apreciază că *dispozițiile art. 453 alin. 1 C.p.c. raportat la art. 276 alin. 6 C.p.p. POT constitui temei legal de acordare a cheltuielilor de judecată (onorariu de avocat și alte cheltuieli) de la Statul Român prin MFP, în calitate de garant al îndeplinirii justiției în situația în care aceste cheltuieli sunt solicitate de către o persoană care a fost achitată prin hotărâre definitivă pentru săvârșirea unei infracțiuni pe motivul de achitare prevăzut de art. 16 lit. a C.p.c. (fapta nu există).*

La aprecierea acestei situații, tribunalul are în vedere că , potrivit dispozițiilor de drept comun, respectiv art. 453 alin. 1 C.p.c., partea care a pierdut procesul suportă atât cheltuielile făcute de ea, cât și cheltuielile făcute de partea care a câștigat, deoarece este în culpă procesuală.

În speța dedusă judecății nu se pot aplica disp. art. 276 alin. 5 și 6 Cod procedură penală întrucât reclamanta nu a putut solicita cheltuielile de judecată efectuate în procesul penal de la persoana vătămată sau partea civilă, pentru că în proces nu au existat asemenea părți.

Prin urmare , Statul Român prin MFP, în calitate de garant al îndeplinirii justiției și de titular al acțiunii penale a pierdut procesul penal, astfel încât aceasta trebuie să despăgubească persoana care a fost achitată prin hotărâre definitivă pentru săvârșirea unei infracțiuni pe motivul de achitare prevăzut de art. 16 lit. a C.p.c. (fapta nu există) cu cheltuielile de judecată efectuate de persoana achitată în cadrul dosarului de urmărire penală.

De altfel, procurorul, subiect activ principal al acțiunii penale, este un reprezentant al statului iar răspunderea statului este una obiectivă, întemeiată pe obligația de a garanta riscul de activitate a serviciului public de îndeplinire a justiției.

Reclamanta nu putea anticipa care este rezultatul dosarului penal, prin urmare, fiind acuzată de săvârșirea unor infracțiuni, a făcut anumite cheltuieli , și-a angajat apărător ales și beneficiază în mod evident de dreptul la restituirea cheltuielilor de judecată în ipoteza în care *a fost achitată prin hotărâre definitivă pentru săvârșirea unei infracțiuni pe motivul de achitare prevăzut de art. 16 lit. a C.p.c. (fapta nu există).*

V. Opinia părților cu privire la necesitatea sesizării Înaltei Curți de Casație și Justiție

Apelanta-reclamantă (...)a apreciat că se impune sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție cu dezlegarea chestiunii de drept, cu motivarea arătată în concluziile orale ale părții .

Intimatul-pârât (...)nu s-a prezentat și nu a comunicat un punct de vedere.

VI. Analiza condițiilor de admisibilitate privind sesizarea.

Potrivit art. 519 C.proc.civ., sunt instituite o serie de condiții de admisibilitate pentru declanșarea acestei proceduri, care se impun a fi întrunite în mod cumulativ, respectiv:

- existența unei cauze aflate în curs de judecată, în ultimă instanță;
- cauza care face obiectul judecății să se afle în competența legală a unui complet de judecată al Înaltei Curți de Casație și Justiție, al curții de apel sau al tribunalului investit să soluționeze cauza;
- ivirea unei chestiuni de drept de a cărei lămurire depinde soluționarea pe fond a cauzei în curs de judecată;
- chestiunea de drept identificată să prezinte caracter de noutate și asupra acesteia Înalta Curte de Casație și Justiție să nu fi statuat și nici să nu facă obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare.

Primele două condiții de admisibilitate sunt îndeplinite, întrucât tribunalul, legal investit cu soluționarea unui apel aflat în curs de judecată, urmează să pronunțe o hotărâre judecătorească definitivă, potrivit art. 634 alin. (1) pct. 4 din Codul de procedură civilă.

Răspunsul la întrebarea adresată de instanță este necesar în vederea soluționării pe fond a cauzei, întrucât interpretarea textelor de lege invocate raportat la situația de fapt expusă constituie problema fundamentală pusă în discuția instanței de apel.

Chestiunea în cauză are caracter de noutate, în sensul că nu s-a identificat o jurisprudență constantă și unitară asupra problemei în discuție.

Prin urmare, constatând întrunite condițiile de admisibilitate prevăzute de art. 519 C.proc.civ., Tribunalul apreciază necesară sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, reprezentată de următoarea întrebare: „*Pot constitui dispozițiile art. 453 alin. 1 C.p.c. raportat la art. 276 alin. 6 C.p.p. temei legal de acordare a cheltuielilor de judecată (onorariu de avocat și alte cheltuieli) de la Statul Român prin MFP, în calitate de garant al îndeplinirii justiției în situația în care aceste cheltuieli sunt solicitate de către o persoană care a fost achitată prin hotărâre definitivă pentru săvârșirea unei infracțiuni pe motivul de achitare prevăzut de art. 16 lit. a C.p.c. (fapta nu există)?*”

DISPUNE

În temeiul art. 519-520 C.p.c. dispune sesizarea ÎCCJ în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea următoarei chestiuni de drept:

„*Pot constitui dispozițiile art. 453 alin. 1 C.p.c. raportat la art. 276 alin. 6 C.p.p. temei legal de acordare a cheltuielilor de judecată (onorariu de avocat și alte cheltuieli) de la Statul Român prin MFP, în calitate de garant al îndeplinirii justiției în situația în care aceste cheltuieli sunt solicitate de către o persoană care a fost achitată prin hotărâre definitivă pentru săvârșirea unei infracțiuni pe motivul de achitare prevăzut de art. 16 lit. a C.p.c. (fapta nu există) ?*”

Dispune suspendarea apelului formulat de apelanta-reclamantă (...), împotriva sentinței civile nr. (...)pronunțată de Judecătoria (...)în dosarul nr. (...), în contradictoriu cu intimatul-pârât (...)până la pronunțarea hotărârii prealabile.

Definitivă.

Pronunțată în ședință publică, azi, (...).

PREȘEDINTE
(...)

JUDECĂTOR,
(...)

GREFIER,
(...)